

Het kan wél

Verkiezingsprogramma 2026–2030

The logo for the Dutch political party D66, featuring the letters 'D66' in white on a green square background.

D66

waalre

Het kan wél

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Kansen en uitdagingen in breder perspectief	5
1. Wonen	9
2. Mobiliteit en bereikbaarheid	13
3. Maatschappelijke voorzieningen	16
4. Klimaat en duurzaamheid	20
5. Gezondheid	24
6. Vitale economie en arbeidsmarkt	28
7. Naar een inclusieve samenleving	31
8. Landelijk gebied	34
9. Regionale samenleving	37
Verduidelijking van begrippen	41
Verantwoording	44

Voorwoord

Hier maken wij de toekomst!

Op 18 maart 2026 staan we voor een cruciale keuze. Kiezen we voor stilstand, of zetten we samen de stap vooruit? D66 Waalre kiest vol overtuiging voor vooruitgang. Voor een regio waarin iedereen kan wonen, werken en leven in een duurzame, innovatieve en inclusieve omgeving. Een keuze voor D66 is een keuze voor brede welvaart, voor een sterke economie in balans met een leefbare stad en natuur, en voor een toekomst waarin we het welzijn van iedereen centraal stellen – nu én voor de generaties na ons.

Brainport is het kloppend hart van innovatie in Nederland. Een regio die wereldwijd toonaangevend is in technologie en duurzame ontwikkeling. Maar deze groei brengt ook uitdagingen met zich mee: een woningmarkt onder druk, een klimaat dat schreeuwt om daadkracht, en een arbeidsmarkt die schreeuwt om talent. D66 Waalre neemt de verantwoordelijkheid om deze uitdagingen aan te pakken met heldere keuzes en slimme oplossingen.

D66 Waalre in samenwerking: tussen gemeenten, bedrijven en kennisinstellingen, maar vooral met de mensen die hier wonen en werken. Van meer betaalbare woningen en duurzame mobiliteit tot een sterke sociale basis en kwalitatief onderwijs – wij gaan voor een Brainport waarin iedereen meetelt en meedoet.

Onze regio verdient een toekomst waarin groei in balans is met welzijn, duurzaamheid en innovatie. Dit programma biedt concrete plannen om die toekomst te realiseren. Stem op 18 maart 2026 voor vooruitgang. Stem voor een veerkrachtige en inclusieve Brainport. Stem D66 Waalre.

Hier maken we de toekomst. Doe mee!

Kansen en uitdagingen in breder perspectief

Nederland staat voor grote veranderingen. Grote transities op het gebied van wonen, mobiliteit, zorg, klimaat en economie vragen om koersvast beleid. Tegelijkertijd ontstaan nieuwe kansen door technologische innovatie, internationale samenwerking en maatschappelijke betrokkenheid. Nergens wordt deze dynamiek zo voelbaar als in Brainport, waar de innovatieve kracht van Nederland samenkomt met de uitdagingen van snelle groei.

De centrale vraag: hoe zorgen we dat economische vooruitgang hand in hand gaat met leefbaarheid, duurzaamheid en sociale rechtvaardigheid?

Wonen: een fundamenteel recht, onder druk

De woningmarkt staat in heel Nederland onder druk – van dorpen tot steden, van noord tot zuid. Tekorten lopen op, prijzen stijgen en de doorstroming hapert. Vooral starters, gezinnen en ouderen ervaren de gevolgen bij het vinden van een passende woning. In Brainport komt daar de explosieve economische groei bovenop, met een verwachte behoefte van 70.000 tot 100.000 extra (vooral betaalbare) woningen tot 2040. De bouwopgave is complex. Schaarse ruimte, hoge grondprijzen en trage vergunningstrajecten vormen obstakels.

Tegelijk ligt hier ook een kans: door slim te verdichten, circulair te bouwen en beter regionaal samen te werken, kunnen we sneller en duurzamer bouwen. Met ruimte voor iedereen – van internationale kenniswerkers tot statushouders en van gezinnen tot alleenstaanden.

Mobiliteit: van drukte naar slimme bereikbaarheid

Nederland kent een toenemende mobiliteitsdruk: files zijn structureel, ov-capaciteit is beperkt, en in landelijke gebieden is de bereikbaarheid verslechterd. In Brainport wordt dit versterkt door de snelle economische expansie. De bereikbaarheid van werklocaties, onderwijsinstellingen en voorzieningen komt in gevaar.

De oplossing ligt in een mobiliteitstransitie: investeren in hoogwaardig openbaar vervoer, snelfietsroutes, gedeelde mobiliteit en logistieke optimalisatie. In de regio Eindhoven wordt met steun van het Rijk gewerkt aan nieuwe ov-verbindingen, vrijliggende busbanen en aansluiting op het internationale spoor. Niet alleen voor bereikbaarheid, maar ook voor klimaatdoelen is dit cruciaal.

Voorzieningen en zorg: meebewegen met de groei

De toenemende bevolkingsgroei legt steeds meer druk op zorg, onderwijs en andere maatschappelijke voorzieningen. In heel Nederland spelen personeelstekorten en oplopende kosten, maar in Brainport wordt dit verder versterkt door de snelle aanwas van (internationale) inwoners. Ziekenhuizen, huisartsen, jeugdzorg en ouderenzorg zitten aan hun limiet. Ook het onderwijs kampt met ruimtegebrek en lerarentekorten. Deze druk is in de hele regio voelbaar: het voortgezet onderwijs in Eindhoven loopt voller en voller, en door de verwachte groei van tienduizenden extra banen – onder meer door de groei van ASML – zal dit probleem alleen toenemen. Op de dichtstbijzijnde middelbare scholen moet nu al worden geloot; zelfs leerlingen uit Waalre worden op al hun drie voorkeurscholen uitgeloot. Dit onderstreept dat stevige regionale samenwerking en concrete maatregelen noodzakelijk zijn. Dit willen wij regionaal agenderen.

Om de groei in goede banen te leiden, is forse inzet nodig op uitbreiding van voorzieningen en ondersteuning van zorgprofessionals. Daarnaast moet het culturele en sociale aanbod meegroeien: theaters, sportvoorzieningen en buurtcentra zijn cruciaal voor een inclusieve, leefbare samenleving. Brainport laat al zien dat samenwerking tussen overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties werkt – nu is het tijd voor opschaling.

Duurzaamheid en energie: versnellen ondanks knelpunten

De klimaatopgave is groot – nationaal én regionaal. Nederland kampt met stikstofproblematiek, netcongestie en droogte. In Brainport remt het volle elektriciteitsnet nieuwe bedrijvigheid en woningbouw, terwijl de regio ambitieuze doelen heeft op het gebied van zonne- en windenergie.

De urgentie is helder: energiebesparing, lokale energiehubs, duurzame warmtevoorzieningen en groenere steden zijn nodig om klimaatdoelen te halen. Tegelijk moet klimaatadaptatie de standaard worden: waterberging, verkoeling en biodiversiteit zijn voorwaarden voor toekomstbestendige leefomgevingen. De regio Eindhoven laat zien dat vergroening per woning werkt. Onze gemeente zet al stappen met vouchers voor groene tuinen en subsidies voor het afkoppelen van hemelwater. Maar juist waar de ruimte beperkt is, kunnen we meer impact maken. Daarom willen we een stimuleringsregeling voor groene daken creëren. Groene daken bieden de grootste winst in onze compacte wijken: ze verminderen hittestress – vooral belangrijk voor ouderen – verbeteren de wateropvang, en versterken de biodiversiteit. Een kleine ingreep met grote effecten. Met deze regeling zetten we een concrete stap richting een klimaatbestendige, leefbare gemeente voor iedereen.

Economie en arbeidsmarkt: investeren in mensen

Nederland groeit uit tot een duurzame kenniseconomie. Brainport vervult daarin een sleutelrol, met sectoren als halfgeleiders, fotonica en medische technologie. De regio draagt fors bij aan het verdienvermogen van Nederland. Maar met die groei komt ook verantwoordelijkheid. De tekorten op de arbeidsmarkt zijn nijpend, vooral in techniek, zorg en onderwijs. In Brainport worden de komende jaren tienduizenden extra banen verwacht, waarvan een belangrijk deel moet worden ingevuld door internationale talenten. Dat vraagt om gerichte inzet op onderwijs, woningbouw, migratiebeleid én sociale integratie.

Dit vereist investeren in talentontwikkeling, van mbo tot universiteit. En in gelijke toegang tot kansen. Daarbij hoort ook een inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen meedoet – of je nu geboren bent in Eindhoven, Lissabon of Damascus.

Samenleving en samenhang: bouwen aan vertrouwen

Nederland wordt internationaler, diverser en hoger opgeleid – maar niet iedereen voelt zich daarin thuis. Polarisation neemt toe, en bestuurders, journalisten en minderheden worden steeds vaker bedreigd. In Brainport, met haar groeiende internationale gemeenschap, vraagt dit om bewuste keuzes.

In plaats van het uitvergrooten van verschillen, heeft onze samenleving meer aan het overbruggen ervan. Met actieve gemeenschappen, waar ontmoeting, verbinding en het delen van waarden centraal staan. Projecten als 'Brainport voor Elkaar' laten zien hoe bedrijven en inwoners samenwerken aan inclusie. Dat is de weg vooruit: economische groei én sociale rechtvaardigheid.

Stad en land: bouwen aan balans

De verbinding tussen stad en platteland is essentieel voor een sterke regio én een leefbaar Nederland. Terwijl de economische motor van Brainport draait, staan sommige delen van het omringende landelijk gebied juist onder druk.

Het ons omringende landelijke gebied verdient extra aandacht: om leefbaar en vitaal te blijven – met goed openbaar vervoer, sterke voorzieningen en ruimte voor natuur. Met een economie die meeprofiteert van Brainport. Met korte ketens, regionale productie en samenwerking tussen boeren, bewoners en ondernemers. Dat draagt bij aan een landbouwsector die duurzaam en toekomstbestendig is – goed voor mens, dier én milieu. En het vergroot de weerbaarheid van het platteland.

Besturen met lef: van regio tot Rijk

De grote opgaven van deze tijd stoppen niet bij de gemeentegrens. Of het nu gaat om wonen, energie of mobiliteit – samenwerking op regionaal en nationaal niveau is essentieel. In Brainport komt de kracht van het ‘triple helix’-model – overheid, kennisinstellingen, bedrijfsleven – dagelijks tot uiting.

De samenwerking tussen de 21 gemeenten in de Metropoolregio Eindhoven verdient een nog steviger fundament. Met duidelijke regie op regionale samenwerking, met maatwerk en ruimte voor initiatief. Daarbij hoort ook een overheid die het goede voorbeeld geeft: betrouwbaar, dienstbaar en standvastig – ook als de wind tegenzit.

Waar zetten we als D66 Waalre op in?

D66 Waalre onderscheidt negen inhoudelijke thema's. Daarin staat waar de aandacht naar uitgaat. Per thema laat het programma zien waar D66 op gemeenteniveau op inzet.

Hoofdstuk 1

Wonen

Wonen

“Iedereen verdient woonruimte die past bij zijn situatie of behoefte.”

Versnellen van de woningbouw: met minder regels en meer samenwerking

De groei van de regio vraagt tot 2040 om de bouw van 100.000 woningen. Meer en sneller bouwen draagt verreweg het meeste bij aan wat mensen nu nodig hebben. Dit vraagt om fundamenteel anders denken en doen. D66 zet daarom in op:

- **Standaardisatie van bouwprocessen en -regels.** Door bouwmethodes en procedures meer te standaardiseren zonder de unieke uitstraling van woningen te verliezen, kunnen we sneller bouwen. Bestaande succesvolle projecten zoals WoonST 1.0 en 2.0 moeten verder worden opgeschaald. D66 vindt dat ook zaken zoals grond(prijs)beleid en bouwvoorschriften opnieuw bekeken moeten worden om versnelling mogelijk te maken.
- **Betere regionale samenwerking.** D66 wil dat gemeenten, woningcorporaties en andere partijen veel intensiever samenwerken. Binnen 100 dagen moet er een concreet plan liggen om de woningbouw te versnellen. Dit kan door expertise te bundelen in een speciaal team dat gemeenten ondersteunt.
- **Harmonisering van regels tussen gemeenten.** Iedere gemeente heeft zijn eigen beleid, maar te grote verschillen kunnen de woningbouw vertragen. D66 pleit daarom voor meer afstemming tussen gemeenten, zonder dat dit ten koste gaat van de lokale identiteit.
- **Open en eerlijke participatie.** Gemeenten moeten de regie nemen bij participatie rondom bouwplannen. Dit voorkomt schijnparticipatie en zorgt voor een eerlijke en duidelijke betrokkenheid van inwoners. Waar naast het geluid op de flanken, ook oog en oor is voor het ‘stille midden’.

Logische plekken voor nieuwe woningen

In de ‘Ontwikkelstrategie Zuidoost Brabant’ hebben de 21 gemeenten samen afspraken gemaakt over voldoende plekken om nieuwe huizen te bouwen. In de hele regio is ruimte om te groeien. Op plekken met goede trein- of busverbindingen kunnen zelfs extra woningen komen. Dit past goed bij de visie van D66. De komende tijd is het belangrijk om ervoor te zorgen dat deze plannen goed uitgevoerd worden. Daarbij moet er genoeg gebouwd worden voor de regio, maar ook goed worden gekeken naar wat past bij elke gemeente.

Een duidelijkere stem voor woningzoekenden

Veel woningzoekenden worden niet genoeg betrokken bij nieuwbouwplannen. Vooral starters en senioren hebben moeite om een passende woning te vinden. De stem van tegenstanders van bouwplannen klinkt altijd harder door dan die van voorstanders.

D66 wil daarom dat hun geluid beter wordt gehoord. Een woningzoekendenraad kan hieraan bijdragen.

Betere doorstroming op de woningmarkt

Niet alleen het bouwen van nieuwe huizen is belangrijk, maar ook het zorgen dat mensen in de juiste, passende woning wonen. Veel senioren zoeken nog niet actief naar een andere woning, maar als zij worden gestimuleerd om te verhuizen, komen er meer woningen vrij. Dit kan met verhuiscoaches en goede ondersteuning vanuit gemeenten en woningcorporaties.

Sterke en gezonde buurten

Iedereen moet kunnen wonen op een manier die bij hem of haar past. Daarom zet D66 in op een goede mix van koop- en huurwoningen in verschillende prijsklassen. Ook moet er genoeg groen in de buurt zijn, omdat dit goed is voor de mentale en fysieke gezondheid. De diversiteit in woongebieden – van landelijke dorpen tot stedelijke wijken – is een kracht die behouden moet blijven.

Wonen en zorg gecombineerd met ruimte voor ontmoeting

Goede ontmoetingsplekken zijn belangrijk voor sociale samenhang in wijken. Zeker voor mensen met een kleine zorgvraag helpt dit om naar elkaar om te kijken. Wat D66 betreft moeten we dit bevorderen door meer in te zetten op (het mogelijk maken van) buurtactiviteiten en ontmoetingsplekken.

Duurzamer bouwen: biobased en circulair

D66 wil dat nieuwe woningen zo duurzaam mogelijk worden gebouwd, met (hernieuwbare) materialen uit de regio. Dit betekent kortere productieketens en meer gebruik van natuurlijke materialen zoals hout en vezels uit natuurlijke gewassen. Zo dragen we bij aan een duurzamere bouwsector en kansen voor de agrarische sector.

Eenvoudigere regels voor woningdelen

Woningdelen moet makkelijker worden. Dit kan door belemmerende regels weg te nemen en meer ruimte te geven aan bijvoorbeeld hospitaverhuur. Ook liggen er nog voldoende kansen voor het splitsen van woningen en het tot woonruimtes ombouwen van leegstaande winkels en kantoren.

Wat zien we in onze gemeente?

Waalre is een geliefde en groene woongemeente, met een dorpse schaal en een sterke gemeenschap. Juist daardoor is er veel vraag naar woningen, vooral voor starters, jonge gezinnen en senioren die in Waalre willen blijven wonen. Tegelijkertijd willen we het dorpse en groene karakter behouden dat Waalre zo aantrekkelijk maakt. De woningbouwopgave vraagt daarom om slimme keuzes: voldoende betaalbare en duurzame woningen, met oog voor leefbaarheid, veiligheid en onze natuur.

En daarom zet D66 Waalre in op de volgende speerpunten:

- Waalre blijft een fantastische plek om te wonen en te leven.
- We zorgen voor voldoende betaalbare en duurzame woningen, passend bij het dorpse karakter.
- We behouden en versterken het groene, natuurlijke karakter van Waalre.

Dit gaan we doen:

- Meer betaalbare woningen: bouw versnellen, vergunningen vereenvoudigen, actieplan betaalbaar wonen uitvoeren
- Ruimte voor iedereen: minstens 30% sociale woningbouw voor starters, doorstromers en senioren
- Veilige en leefbare buurten: grote projecten zoals Waalre-Noord versnellen met aandacht voor leefbaarheid
- Groen dorp houden: groene ruimtes behouden en uitbreiden, ook bij nieuwbouw
- Duurzaam wonen stimuleren: sociale huur verduurzamen en energiebesparing bij particulieren ondersteunen
- Samen vergroenen: vouchers voor groene tuinen en regenwateropvang aanbieden

Hoofdstuk 2

Mobiliteit en bereikbaarheid

Mobiliteit en bereikbaarheid

“De regio moet bereikbaar zijn en blijven om duurzame economische en sociale groei aan te kunnen”

Voorrang voor de mobiliteitstransitie

D66 zet vol in op het inwisselen van de auto voor het OV. Dat kan ook niet anders in een regio waar honderdduizend woningen erbij komen en een vergelijkbaar aantal banen. Daarnaast is de fiets een volwaardig alternatief: snelle, schone en veilige fietsverbindingen zijn steeds meer beschikbaar in onze regio.

Goede voorzieningen voor elektrische auto's en voldoende (deel)auto's

Als de auto wel het aangewezen vervoermiddel is: laat het dan een elektrische zijn. Dit gaat niet zonder uitdagingen, want het elektriciteitsnet zit vol. Toch zorgen gemeenten voor meer laadpalen voor auto's. Dit maakt het ook gemakkelijker om elektrische deelauto's te gebruiken. Want ook daar moeten we serieus op doorpakken. D66 wil dat er voldoende deelauto's beschikbaar zijn om ze echt aantrekkelijk te maken voor grote aantallen gebruikers.

Samenwerken aan een bereikbare regio

Voor verkeer van buiten de regio komen er speciale parkeerplaatsen ('hubs') aan de rand van de stad. Werknemers van bedrijven zoals ASML en bedrijventerreinen zoals HTC en BIC parkeren daar hun auto en reizen verder met een bus. Ook het openbaar vervoer in de regio krijgt een boost. Eindhoven Centraal wordt nog meer het belangrijkste OV-knooppunt van Brainport, met snelle busverbindingen naar de luchthaven, de grote campussen en de regiogemeenten. Overheden en bedrijven werken samen om deze grote mobiliteitsplannen te financieren. Het is belangrijk dat niet alleen het westen van Eindhoven profiteert, maar ook de oostkant van de regio.

Openbaar vervoer als volwaardig alternatief

Gemeenten hebben beperkte invloed op het openbaar vervoer, maar ze kunnen wel druk uitoefenen op de provincie. De busverbindingen tussen gemeenten moeten beter: vaker rijden en aansluiten op de treinen, ook in de vroege ochtend en late avond. Niet alleen de snelle HOV-lijnen, maar ook de bussen naar en tussen kleinere gemeenten verdienen veel meer aandacht. Daarnaast moet Eindhoven Centraal een belangrijke rol spelen in internationale treinverbindingen. Voor reizen binnen Europa moet de trein een beter alternatief worden. Voor vliegreizen is een betere OV-verbinding met Eindhoven Airport nodig, bijvoorbeeld met een extra treinstation. Dit zou de verkeers- en parkeerdruk in de omgeving van de luchthaven verminderen.

Geen extra vluchten vanaf Eindhoven Airport

Binnenkort worden de evaluatie van het Luchtvaart Eindhoven Overleg en de aanbevelingen van het rapport van de commissie Van Geel afgerond. De nieuwe manier van omgaan met geluidsnormen, een van de aanbevelingen van de commissie Van Geel, mag niet betekenen dat er meer vluchten komen. D66 wil het huidige maximale aantal vluchten behouden, omdat de overlast voor omwonenden anders nauwelijks vermindert.

Wat zien we in onze gemeente?

Waalre is een groene en aantrekkelijke woongemeente, maar de verkeersdruk is groot. Het doorgaande (vracht)verkeer zorgt voor overlast en drukte in de dorpskernen. Tegelijk willen we dat inwoners zich veilig en snel kunnen verplaatsen, of dat nu met de fiets is, of met de auto of het openbaar vervoer. Vooral de schoolomgevingen en de routes naar school vragen om extra aandacht voor verkeersveiligheid. Ook de overgang naar duurzame mobiliteit, met laadpunten en nieuwe deeloplossingen, staat aan het begin. De uitdaging is helder: zorgen voor een goede balans tussen bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid.

En daarom zet D66 Waalre in op de volgende speerpunten:

- Fietsverbindingen verbeteren én auto's goed laten doorstromen.
- Een veilige en autoluwe schoolomgeving voor alle kinderen.
- Doorgaand (vracht)verkeer buiten het dorp leiden.

Dit gaan we doen:

- Beter fietsen: veilige en snelle fietsroutes
- Veiligere straten: versneld meer 30 km-zones en schoolroutes veiliger maken.
- Goede doorstroming: verkeer in en rond Waalre soepel en veilig laten rijden.
- Autoluwe scholen: iedere school krijgt een veilige en kindvriendelijke omgeving.
- Minder overlast: (vracht)verkeer zoveel mogelijk om het dorp heen leiden.
- Duurzame mobiliteit: meer laadpunten en ruimte voor deelauto's en deelfietsen.

Hoofdstuk 3

Maatschappelijke voorzieningen

Maatschappelijke voorzieningen

“Iedereen heeft toegang tot goede en toegankelijke voorzieningen.”

Sterke buurten en wijken

Iedereen moet de kans krijgen om zich te ontwikkelen, gezond te leven en mee te doen aan cultuur, ongeacht leeftijd, achtergrond of inkomen. Goede en toegankelijke voorzieningen op het gebied van sport, onderwijs, cultuur en gezondheid zijn hiervoor belangrijk. Ze zorgen niet alleen voor een prettige leefomgeving, maar maken de regio ook aantrekkelijk voor inwoners en bedrijven. Bovendien helpen ze om mensen met elkaar te verbinden en het welzijn te verbeteren.

Goede en toegankelijke voorzieningen in de buurt versterken bovendien de gemeenschap. Daarom wil D66 genoeg zorgcentra, scholen en bibliotheken in de wijken. Ook steunt D66 initiatieven die bijdragen aan een inclusieve samenleving, zoals taalonderwijs en integratieprogramma's.

Bibliotheken spelen een belangrijke rol als plek om te leren en elkaar te ontmoeten. D66 wil dat bibliotheken in de hele regio behouden blijven en worden versterkt. Zo blijft informatie en educatie voor iedereen toegankelijk.

Investeren in goed onderwijs

Brainport is een regio van kennis en innovatie. Dit wil D66 behouden door te investeren in modern onderwijs dat aansluit op de arbeidsmarkt. Denk aan techniekonderwijs, betere taalondersteuning en brede scholen. D66 wil dat er voldoende moderne schoolgebouwen zijn en dat scholen en bedrijven beter samenwerken. Brainport-scholen, die ondernemerschap en internationalisering stimuleren, zijn hierin een goed voorbeeld. Ook wil D66 dat internationaal onderwijs wordt geïntegreerd in het reguliere onderwijs.

Bij de ontwikkeling van nieuwe scholen is het essentieel om toekomstgericht te bouwen en waar mogelijk te combineren met andere maatschappelijke voorzieningen. In Waalre-Dorp is de behoefte aan een nieuwe basisschool urgent. Het is onwenselijk dat kinderen moeten uitwijken naar een school buiten hun eigen kern. Daarom moet de realisatie van een nieuwe basisschool in Waalre-Noord de hoogste prioriteit krijgen.

Meer en diverse sportfaciliteiten

Sport is belangrijk voor een gezonde en sociale samenleving. Daarom wil D66 meer openbare sportplekken zoals in parken. Ook willen we op die plekken watertappunten. D66 stimuleert samenwerking tussen sportverenigingen en scholen om zo te zorgen dat sport voor iedereen betaalbaar blijft, vooral voor jongeren en kwetsbare groepen.

Daarnaast wil D66 ruimte voor nieuwe sportvoorzieningen die passen bij de behoeften van de groeiende internationale gemeenschap in de regio.

Natuurlijk is en blijft D66 ook realistisch: bij investeringen in (sport)voorzieningen moet bij de afwegingen ook naar de buurgemeente gekeken worden. Soms loont het voor gemeenten om samen deze voorzieningen te ontwikkelen of om aan te sluiten bij de sportvoorzieningen die een paar honderd meter verderop in de buurgemeente liggen.

Cultuur voor iedereen toegankelijk

Een levendige culturele sector maakt de regio aantrekkelijk en inspirerend. D66 wil zowel grote instellingen als lokale initiatieven steunen, zodat cultuur dichtbij de mensen blijft. Met de groei van de bevolking moet het cultuuraanbod meegroeien, en gemeenten kunnen hierin een centrumfunctie vervullen. D66 pleit voor meer culturele broedplaatsen en wil dat cultuur voor iedereen toegankelijk blijft, ongeacht inkomen of achtergrond. D66 stimuleert samenwerking met de creatieve sector om de regio nog aantrekkelijker te maken. Daarnaast wil D66 ruimte bieden aan een Rijksmuseum in de regio.

Een gemeente die naast en voor haar inwoners staat

Dat lijkt vanzelfsprekend, maar de praktijk toont aan dat dit nog steeds beter kan. Er worden stappen gezet om minder ingewikkelde brieven te sturen of om beter en slimmer te reageren op meldingen. D66 blijft zich hard maken voor gemeenten die écht bereikbaar zijn. Of je nu een melding doet over een losliggende stoeptegels, vragen hebt over zorg of hulp nodig hebt bij digitale zaken: inwoners moeten makkelijk contact kunnen opnemen met de gemeente, op een manier die bij hen past. Dat begint wat D66 bij:

- begrijpelijke taal in alle brieven en online communicatie
- snel oppakken en duidelijke terugkoppeling van meldingen van inwoners
- persoonlijke hulp voor mensen die minder digitaal vaardig zijn.

Zo bouwen we aan vertrouwen, elke dag opnieuw.

Wat zien we in onze gemeente?

Waalre is een gemeente met sterke buurten en betrokken inwoners. Toch zien we dat niet iedereen vanzelfsprekend kan meedoen aan de samenleving. Problemen zoals eenzaamheid, (verborgen) armoede en schulden komen voor, en sommige inwoners hebben moeite met toegang tot onderwijs, sport en cultuur. Tegelijkertijd zijn er veel verenigingen, vrijwilligers en ontmoetingsplekken die de sociale samenhang versterken. De uitdaging is duidelijk: zorgen dat iedereen kan meedoen, dat voorzieningen toegankelijk en toekomstbestendig zijn, en dat buurten en netwerken blijven bijdragen aan een sterke en betrokken gemeenschap.

En daarom zet D66 Waalre in op de volgende speerpunten:

- Sterke buurten en wijken, waar iedereen zich thuis voelt.
- Onderwijs, sport en cultuur toegankelijk voor iedereen, ongeacht leeftijd of beperking.
- Investeren in goed onderwijs en naschoolse activiteiten.
- Sociale verbindingen en ontmoetingsplekken stimuleren.
- Sport & Cultuur voor iedereen toegankelijk.
- Een gemeente die naast en voor haar inwoners staat.

Dit gaan we doen:

- Iedereen doet mee: inwoners voelen zich welkom en kunnen actief meedoen in een veranderende samenleving.
- Sterke verenigingen: meer ondersteuning voor verenigingen, vrijwilligers en buurthuizen, met minder bureaucratie.
- Goed onderwijs: prioriteit bij investeren in basisonderwijs, naschoolse activiteiten en gelijke kansen.
- Toegankelijke sport en cultuur: sport- en cultuurvoorzieningen voor iedereen, ongeacht leeftijd of beperking.
- Leefbare kernen: versterken van ontmoetingsplekken en gemeenschapshuizen als kloppend hart van de kern.
- Zorg voor elkaar: aanpak van eenzaamheid, armoede en schulden, met aandacht voor perspectief en meedoen.
- Oog voor de toekomst: een langetermijnvisie op sportaccommodaties en culturele voorzieningen.
- Sterke sociale netwerken: seniorennetwerken uitbouwen en mensen langer zelfstandig laten functioneren.

Hoofdstuk 4

Klimaat en duurzaamheid

Klimaat en duurzaamheid - duurzame ontwikkeling

"Iedereen verdient een duurzaam leefbare omgeving om in te wonen, werken en verblijven."

Verduurzaming in Brainport: uitdagingen en kansen

Later selecteren

We staan met elkaar voor grote uitdagingen op het gebied van duurzaamheid. Het goede nieuws is dat Brainport een van de meest innovatieve regio's is. Als er ergens oplossingen te vinden zijn voor netcongestie, klimaatadaptatie en circulariteit, dan is het hier. We moeten hiervoor wel over gemeentegrenzen heen samenwerken: wat we leren van het opzetten van een energiehubs op een bedrijventerrein in de Kempen kan ook omliggende gemeenten helpen. Een werkende wijkaanpak isolatie in Veldhoven kan ook bij de burens soelaas bieden. Dat is efficiënt en effectief meters maken.

Zonder duurzame energie geen CO₂-reductie

Ondanks obstakels wil D66 alles op alles zetten om de regionale energiestrategie toch te realiseren. D66 wil zich inspannen om twee terawatt aan wind- en zonne-energie alsnog op te wekken. Zonder deze energiebronnen kunnen we de CO₂-uitstoot niet voldoende verlagen.

Energie-oplossingen samen vinden en delen

Om het elektriciteitsnet niet te overbelasten, is het belangrijk om opgewekte energie zo lokaal mogelijk te gebruiken. Zo wordt het net minder belast. Daarnaast moeten we als regio naar collectieve warmte-oplossingen toe. Op termijn is het niet houdbaar om voor elke woning een eigen "all electric" oplossing te bieden. Eindhoven kan hierin als centrumgemeente een belangrijke rol spelen. Het nieuwe warmtebedrijf kan mogelijk ook wijken in andere gemeenten van warmte voorzien. Daarnaast kunnen we leren van initiatieven in de regio, zoals de warmte-koude opslag in Helmond en de energiehubs op het Kempisch bedrijventerrein.

Warmtetransitie als sociale opgave

D66 vindt dat iedere inwoner moet kunnen meedoen in de overstap van gas naar duurzame warmte. Daarom is de warmtetransitie niet alleen een technische, maar ook een sociale uitdaging. De overheid kan hier grip op houden door warmte als nutsvoorziening te bestempelen. Zolang het nog niet duidelijk is welk energiesysteem elke wijk krijgt, blijft D66 vol inzetten op isolatie. Dit is altijd een verstandige eerste stap, ongeacht de gekozen oplossing.

Maatregelen voor een leefbare omgeving

Om steden en dorpen leefbaar te houden en beter bestand te maken tegen extreme neerslag, droogte en hitte, vindt D66 dat gemeenten moeten investeren in het (her)inrichten van de buitenruimte en riolering. We kunnen niet blijven groeien in arbeidsplaatsen en woningbouw zonder groei in groen en blauw (waterbeheer). Dit kunnen gemeenten niet alleen bekostigen. De tarieven voor inwoners zouden daarvoor te sterk stijgen. Het Rijk moet financiële steun bieden, en wij als regio moeten hiervoor lobbyen. Dit geldt ook voor investeringen in duurzame mobiliteit. Een duurzame en leefbare omgeving betekent ook een schone omgeving. D66 vindt dat het terugdringen van zwerfafval en stortingen van vuil binnen en buiten de bebouwde kom meer aandacht moeten krijgen. In de bossen kunnen we helaas niet zonder intensief toezicht en handhaving op drugsgerelateerde activiteiten en actieve opsporing van drugsafvaldumpers en het opruimen ervan. Daarnaast zijn onze bossen gebaat bij een betere handhaving van het verbod op het milieu- en natuurbelastende motorcrossen.

Groen en blauw als leidraad

Bij de verdeling van de ruimte kiest D66 bewust voor meer groen en blauw (water) om de leefbaarheid te waarborgen. In het stedelijk gebied moet er voor elke nieuwe woning minimaal 8 vierkante meter groen en blauw bij in de directe omgeving. Maar liefst nog meer! Minder parkeerplaatsen en meer deelmobiliteit, beter openbaar vervoer en veilige fietsroutes helpen daarbij. Waar nieuwe woningen worden gebouwd, gaat dat wat D66 betreft zoveel mogelijk circulair en met een gescheiden regenwaterafvoer. Zo wordt grijs water hergebruikt, bijvoorbeeld voor het doorspoelen van toiletten, en verminderen we de druk op de drinkwatervoorziening.

Bouwen binnen de bestaande stads- en dorpsgrenzen

Bij woningbouw geeft D66 de voorkeur aan bouwen binnen de bestaande stads- en dorpsgrenzen. Dit betekent dat we eerst kijken naar mogelijkheden in het bebouwde gebied, voordat we besluiten om waardevol groen aan de randen van de gemeentegrenzen in te zetten voor bebouwing. Op die manier blijft er ook in een dichtbebouwde regio ruimte voor flora en fauna en kunnen inwoners daar allemaal op een verantwoorde wijze van genieten.

Wat zien we in onze gemeente?

Waalre is een groene en relatief schone gemeente, waar veel inwoners waarde hechten aan natuur en leefomgeving. Toch zien we dat klimaatverandering ook hier effect heeft: sommige buurten zijn kwetsbaar voor hitte, droogte of hevige regenval. Daarnaast is de energietransitie een grote opgave die niet alleen technisch, maar ook sociaal uitdagend is. Er liggen kansen om samen met inwoners en partners duurzaam energiegebruik, waterbeheer en biodiversiteit te versterken. Tegelijkertijd willen we bouwen en ontwikkelen op een manier die bijdraagt aan gezonde en leefbare woonomgevingen, met oog voor het klimaat, natuur en circulair gebruik van grondstoffen.

En daarom zet D66 Waalre in op de volgende speerpunten:

- Maak Waalre groener, schoner en klimaatbestendiger, met extra aandacht voor buurten die kwetsbaar zijn voor klimaatproblemen.
- Verduurzamen van Waalre, met concrete energieoplossingen samen met inwoners.
- Warmtetransitie als sociale opgave, zodat het eerlijk en haalbaar is voor iedereen.
- Groen en blauw als leidraad, met aandacht voor biodiversiteit, waterbeheer en leefkwaliteit.
- Gezond en duurzaam bouwen, ook buiten de bestaande dorpskernen, met respect voor natuur en leefomgeving.
- Afval verminderen en circulair gebruik stimuleren, samen met inwoners.
- Actief deelnemen aan regionale en nationale duurzame initiatieven.

Dit gaan we doen:

- Groener en klimaatbestendig: kwetsbare buurten beter beschermen en openbaar groen optimaal beheren.
- Duurzame energie: inwoners actief betrekken bij energiebesparing en collectieve oplossingen.
- Warmtetransitie sociaal: overgang naar duurzame verwarming eerlijk en haalbaar maken voor iedereen.
- Circulair en minder afval: afval verminderen en grondstoffen circulair gebruiken, samen met inwoners.
- Natuur versterken: bestaande natuur kwalitatief verbeteren en nieuwe natuur ontwikkelen.
- Gezond bouwen: nieuwe woonomgevingen duurzaam en leefbaar ontwerpen, ook buiten dorpskernen waar nodig.
- Regionale samenwerking: actief deelnemen aan regionale en nationale initiatieven voor klimaat en duurzaamheid.

Hoofdstuk 5

Gezondheid

Gezondheid

“Voorkomen is slimmer dan genezen.”

Preventie als prioriteit – drie gezonde jaren erbij

D66 zet zich in voor een gezondere toekomst voor alle inwoners van Brabant. Ons doel is dat inwoners langer leven zonder ernstige ziekten, beperkingen of chronische aandoeningen. D66 zet niet alleen in op verhoging van de levensverwachting, maar wil vooral zorgen voor een langere periode van goede gezondheid en zelfredzaamheid van onze inwoners. Daarom steunt D66 de inzet op drie extra gezonde levensjaren erbij in 2030 (Uitvoeringsagenda Gezondheid van Provincie Brabant, 2023). D66 wil dit bereiken door preventie centraal te stellen, want voorkomen is beter dan genezen.

Gezonde wijken en actieve gemeenschappen

Gemeenten spelen een belangrijke rol in het stimuleren van een gezonde leefstijl. D66 wil preventieve programma's in wijken versterken en uitbreiden. Denk aan beweeginitiatieven in de openbare ruimte, gezonde schoolkantines en ondersteuning voor een gezondere voedselkeuze. Ook cultuur draagt bij aan welzijn en preventie. Daarom zet D66 in op toegankelijke culturele activiteiten die sociale verbinding en mentale gezondheid bevorderen. Daarnaast wil D66 investeren in de sociale basis van wijken. Door ontmoetingsplekken te creëren en inwoners actief te betrekken, versterken we gemeenschapszin en sociale steun. Dit verkleint de kans op eenzaamheid en draagt bij aan een gezonder leven.

Mentale gezondheid en zorg dicht bij huis

De mentale gezondheid van inwoners verdient extra aandacht. Gemeenten kunnen hierin een rol spelen door laagdrempelige hulp te organiseren. D66 wil investeren in preventieve psychische zorg, zoals inloopspreekuren en ondersteuning op scholen en werkplekken. Dit voorkomt dat lichte klachten uitgroeien tot ernstige, langdurige psychische problemen. Ook de eerstelijnszorg moet dichtbij en toegankelijk blijven. D66 zet zich in voor een sterke samenwerking tussen huisartsen, wijkverpleging en welzijnsorganisaties. Hiermee verminderen we de druk op de zorg en verkorten we wachtlijsten.

Geschikte woonvormen en ondersteuning voor ouderen

Een passende woning draagt bij aan langer zelfstandig wonen. D66 stimuleert gemeenten om woonvormen te ontwikkelen die aansluiten bij de behoeften van ouderen, zoals geclusterde woonvormen en mantelzorgwoningen. Daarnaast ondersteunt D66 de inzet van digitale technologie, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven.

D66 vraagt ook inwoners om zich actief voor te bereiden op hun oude dag. Zelfredzaamheid moet worden gestimuleerd, waarbij gemeenten een ondersteunende rol spelen door voorlichting en begeleiding te bieden.

Een gezonde en duurzame leefomgeving

Gezondheid wordt mede bepaald door de omgeving. D66 zet zich in voor een schonere lucht en een betere milieukwaliteit. Gemeenten kunnen hierin een verschil maken door striktere normen voor luchtkwaliteit te hanteren en actief handhavend op te treden bij milieuproblemen. Ook moet de inrichting van de openbare ruimte bijdragen aan een gezonde leefomgeving, met voldoende groen, wandel- en fietspaden en sportvoorzieningen.

De financiële uitdaging van de zorg

De zorgkosten blijven stijgen, terwijl gemeenten steeds minder geld hebben. D66 is duidelijk: we moeten nu echt gaan bedenken hoe we als samenleving de vraag naar en het aanbod van zorg organiseren. En wat we daarbij van gemeenten en zorgaanbieders mogen verwachten. Gemeenten moeten scherpe keuzes maken om de zorg betaalbaar en uitvoerbaar te houden.

Gemeenten kunnen niet langer alle problemen opvangen. D66 pleit voor een realistische aanpak, waarbij mensen dus meer eigen verantwoordelijkheid nemen. Zorg moet meer op maat en efficiënter georganiseerd worden. Als we dit niet doen, dreigt het hele sociale domein vast te lopen. Deze systeemaanpassing vereist het aanpassen van wetten zoals de Participatiewet, Jeugdwet en Wmo. Dit is niet van vandaag op morgen geregeld, maar D66 zet graag in op een actieve lobby om de verandering in gang te zetten.

Slimme samenwerking en innovatie in de zorg

Tegelijk zet D66 op de kortere termijn in op betere en slimmere samenwerking. Zorg en welzijn zijn in elke gemeente anders georganiseerd. D66 wil dat gemeenten in de regio hun manier van werken en het inkopen van zorg beter op elkaar afstemmen. Hierdoor wordt de zorg efficiënter en van hogere kwaliteit. Goede samenwerking zorgt ook voor beter overzicht en betere benutting van schaarste: we zien sneller waar plek is, zodat mensen sneller de juiste hulp krijgen.

D66 wil ook dat er meer gebruik gemaakt wordt van technologische innovaties, zoals slimme hulpmiddelen in de zorg. Gemeenten kunnen hierbij een voorbeeldrol pakken en innovaties stimuleren met passend beleid. Daarnaast vindt D66 dat zorgaanbieders minder met elkaar moeten concurreren en meer moeten samenwerken. Samen kun je beter personeel inzetten, kennis delen en goede zorg leveren.

Wat zien we in onze gemeente?

Waalre is een gemeente waar inwoners over het algemeen gezond leven en een hoge kwaliteit van leven ervaren. Tegelijkertijd zien we dat sommige groepen extra aandacht nodig hebben: jeugd, ouderen en kwetsbare inwoners hebben soms moeite om mee te doen of toegang te krijgen tot zorg en ondersteuning. Mentale gezondheidsproblemen en eenzaamheid komen voor en de druk op zorgvoorzieningen neemt toe. Er liggen kansen om door preventie, gezonde leefstijl, goede wijkzorg en samenwerking met scholen en verenigingen het verschil te maken, zodat iedereen in Waalre lang gezond en actief kan blijven leven.

En daarom zet D66 Waalre in op de volgende speerpunten:

- Preventie als prioriteit, met als doel drie gezonde levensjaren erbij.
- Gezonde wijken en actieve gemeenschappen, waar bewegen en gezond leven vanzelfsprekend zijn.
- Mentale gezondheid en zorg dichtbij huis, voor alle inwoners.
- Een gezonde en duurzame leefomgeving, met groen en recreatievoorzieningen.
- Specifieke aandacht voor jeugd, ouderen en kwetsbare groepen.
- Zelfstandigheid van senioren bevorderen met passende voorzieningen en zorg.

Dit gaan we doen:

- Preventie prioriteit: investeren in sport, beweging en gezonde voeding als vanzelfsprekend onderdeel van het dagelijks leven.
- Actieve wijken: wijken stimuleren waar inwoners bewegen, elkaar ontmoeten en deelnemen aan sociale activiteiten.
- Zorg dichtbij: professionele zorg en ondersteuning beschikbaar maken in de wijk voor wie dat nodig heeft.
- Mentale gezondheid: speciale aandacht voor jeugd en jongeren via programma's en wijkzorgteams.
- Zelfstandige senioren: voorzieningen en ondersteuning gericht op zelfstandigheid en actief ouder worden.
- Gezonde leefomgeving: groen en recreatievoorzieningen gebruiken om een duurzaam en gezond leefklimaat te bevorderen.
- Onderwijs & preventie: scholen ondersteunen bij leerachterstanden en het aanleren van een gezonde leefstijl.
- Innovatie & samenwerking: kennis en middelen uit regionale netwerken inzetten om zorg en preventie slimmer te organiseren.

Hoofdstuk 6

Vitale economie en arbeidsmarkt

Vitale economie en arbeidskracht

“Groeï in balans van deze technologie regio.”

Keuzes voor een duurzame kenniseconomie en arbeidsmarkt

Als we een duurzame kenniseconomie en een sterke arbeidsmarkt willen, moeten we duidelijke keuzes maken. We bepalen in welke sectoren we willen groeien en investeren in onderwijs en bijscholing. Zo zorgen we ervoor dat het talent van mensen beter aansluit op de arbeidsmarkt. D66 wil zich richten op het benutten van onbenut talent, zoals zij-instromers, partners van expats, ouderen en werkzoekende vluchtelingen.

Sterke en duurzame economie

D66 wil bedrijven stimuleren die bijdragen aan een duurzame en circulaire economie. Dit betekent dat bedrijven verplicht kunnen worden om te verduurzamen, ook op lokaal niveau. D66 geeft prioriteit aan economische activiteiten op bedrijventerreinen die aansluiten bij de hightech focus van de regio. Dit is vooral belangrijk bij het verdelen van beperkte netcapaciteit of beschikbare ruimte. Tegelijkertijd houden we rekening met de noodzaak van complementaire sectoren en dan met name in het MKB. D66 ondersteunt waar mogelijk wijken waarin de levendigheid wordt versterkt door het mogelijk maken van functiemenging. Interessante en wenkende voorbeelden hiervan zijn Strijp S (Eindhoven), De Run (Veldhoven) en de Kanaalzone (Helmond) waar wonen samengaat met andere (bedrijfsmatige) functies. Ook zet D66 in op de mogelijkheden binnen het ruimtelijke en het grondbeleid om invloed uit te oefenen op de soorten bedrijven die zich vestigen in onze regio.

Arbeidsmarkt

Onze regio heeft zowel theoretische als praktische vakmensen nodig. Daarom stimuleert D66 de samenwerking tussen verschillende opleidingsniveaus, bijvoorbeeld via startups waarin mbo-, hbo- en wo-studenten samenwerken. Op dit moment hebben we nog te maken met twee arbeidsmarktregio's, maar D66 gelooft dat het beter is om één samenhangende arbeidsmarktregio te vormen. Dit helpt om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen. Daarnaast ondersteunt D66 initiatieven die vluchtelingen en statushouders aan het werk helpen.

Wat zien we in onze gemeente?

Waalre ligt in het hart van de Brainport en heeft twee levendige dorpskernen, veel kleine ondernemers en een rijke omgeving voor recreatie en toerisme. Tegelijkertijd zien we dat het voor lokale ondernemers soms lastig is om te groeien door regels, procedures en beperkte samenwerking. De arbeidsmarkt verandert snel en er is behoefte aan banen en kennisuitwisseling, waarbij kansen uit de Brainportregio benut kunnen worden. Onze uitdaging is duidelijk: zorgen voor een vitale, duurzame en toekomstbestendige economie, waarin lokale ondernemers floreren, werkgelegenheid groeit en dorpscentra aantrekkelijk en levendig blijven.

En daarom zet D66 Waalre in op de volgende speerpunten:

- Sterke en duurzame economie, met vitale dorpscentra en ondernemerschap.
- Keuzes voor een duurzame kenniseconomie en arbeidsmarkt, met oog voor innovatie en banen.
- Een arbeidsmarkt die kansen biedt, lokaal en in samenwerking met de regio.

Dit gaan we doen:

- Vitale dorpscentra: dorpskernen aantrekkelijk, leefbaar en economisch sterk houden.
- Groene recreatie: Waalre als regionale groene schakel voor toerisme en ontspanning profileren.
- Ondersteuning ondernemers: lokale ondernemers faciliteren met minder bureaucratie en snellere procedures.
- Banen en innovatie: kansen uit de Brainportregio benutten voor werkgelegenheid en kennisontwikkeling.
- Regionale samenwerking: samenwerken met omliggende gemeenten en regio's voor investeringen en economische groei.

Hoofdstuk 7

Naar een inclusieve samenleving

Naar een inclusieve samenleving

"Elkaar begrijpen, accepteren en ontmoeten."

Internationals, arbeidsmigranten en vluchtelingen

D66 staat open voor de veranderende samenstelling van onze bevolking. We helpen nieuwe inwoners integreren, mits zij daar zelf ook voor openstaan. D66 vindt het belangrijk dat diversiteit en inclusie worden bevorderd in woonwijken, gemeenschappen en op de werkvloer. Dit betekent dat D66 actief inzet op de integratie van internationale kenniswerkers, arbeidsmigranten en hun gezinnen, waarbij de Nederlandse taal een cruciale rol speelt.

Toegankelijk taalonderwijs en effectieve integratieprogramma's zijn hiervoor noodzakelijk. Daarnaast wil D66 dat vluchtelingen en statushouders zich hier welkom voelen, niet alleen vanwege hun bijdrage aan de arbeidsmarkt – waar we pragmatischer mee om kunnen gaan – maar ook vanuit humanitaire overwegingen. Wat er de komende tijd ook gebeurt met AZC Budel, D66 vindt dat de regio solidair moet zijn en een eerlijke verdeling van structurele opvanglocaties moet ondersteunen.

Publiek-private samenwerking in het Sociale Domein

D66 ziet de meerwaarde van publiek-private samenwerking, ook op terreinen die traditioneel door de overheid werden beheerd. De regio loopt al voorop in de samenwerking tussen overheid, bedrijven en kennisinstellingen (triple helix) binnen het kennis- en economie domein. Nu ontwikkelt zich ook in het sociale domein een vergelijkbare aanpak, bijvoorbeeld met initiatieven zoals het Partnerfonds.

Dit soort bestuurlijke vernieuwing volgt D66 met interesse. Tegelijkertijd blijven we alert om te voorkomen dat financiële bijdragen vanuit het bedrijfsleven leiden tot onevenredige invloed op publieke keuzes. Het is goed dat bedrijven hun sociale verantwoordelijkheid nemen, maar zonder directe zeggenschap over beleid dat het algemeen belang dient. Voorbeelden van lokale initiatieven die bijdragen aan sociale cohesie moeten van elkaar worden overgenomen en kunnen worden versterkt door gebruik te maken van middelen en projecten zoals "Brainport voor Elkaar".

Wat zien we in onze gemeente?

Waalre is een hechte gemeenschap waar verenigingen, vrijwilligers en bewonersinitiatieven een belangrijke rol spelen. Toch zien we dat niet iedereen vanzelfsprekend mee kan doen. Sommige inwoners ervaren drempels door achtergrond, taal, gezondheid of omstandigheden. Ook internationals, arbeidsmigranten en vluchtelingen maken deel uit van onze gemeenschap en vragen om een warm welkom en goede ondersteuning. Tegelijkertijd zien we dat inwoners veel ideeën en energie hebben om samen bij te dragen aan de gemeenschap. De uitdaging is helder: zorgen dat iedereen zich gezien en gehoord voelt, dat participatie en co-creatie vanzelfsprekend worden en dat discriminatie geen plek heeft in onze gemeente.

En daarom zet D66 Waalre in op de volgende speerpunten:

- Laat iedereen vrij, maar niemand vallen: iedereen moet mee kunnen doen.
- Inwoners zijn de kracht van Waalre: participatie en co-creatie staan centraal.
- Vertrouwen op de kracht en zelfredzaamheid van inwoners.
- Luisteren naar inwoners en hen écht betrekken bij besluitvorming.
- Ook internationals, arbeidsmigranten en vluchtelingen horen erbij.
- Koester de rol van verenigingen en vrijwilligers in Waalre.
- Geen plek voor discriminatie: we bevorderen inclusiviteit en diversiteit.

Dit gaan we doen:

- Iedereen doet mee: inwoners krijgen kansen om zich te ontwikkelen en mee te doen, ongeacht achtergrond.
- Participatie centraal: inwoners actief betrekken bij beleid en uitvoering van plannen.
- Kracht van vrijwilligers: verenigingen en vrijwilligerswerk stimuleren en co-creatie belonen.
- Tegen discriminatie: actief discriminatie bestrijden en een cultuur van inclusiviteit en diversiteit bevorderen.
- Internationals welkom: arbeidsmigranten, vluchtelingen en internationale inwoners ondersteunen bij integratie en participatie.
- Ruimte voor initiatief: ideeën en projecten van inwoners prioriteit geven en actief ondersteunen.

Hoofdstuk 8

Landelijk gebied

Landelijk gebied

“Weer een gezonde balans in het landelijk gebied”

Versterking van de verbinding tussen stad en platteland in onze regio

D66 steunt de economische ontwikkeling van Brainport, maar erkent dat niet alles overal kan. De regio is divers, en dat moet het uitgangspunt zijn. In sommige gebieden is de milieudruk al erg hoog en moet de belasting op de omgeving juist verminderen, terwijl op andere plekken economische activiteit sterk groeit.

Tegelijkertijd hebben landelijke gebieden ook extra investeringen nodig. Voorzieningen en openbaar vervoer zijn daar vaak minder rendabel, maar ze zijn wel belangrijk voor de leefbaarheid. Daarom is het nodig om breder te kijken dan alleen naar financiële winst. Extra steun voorkomt dat deze gebieden niet meeprofiteren van de economische groei in de rest van de regio.

D66 kiest er bewust voor om vraagstukken in het landelijk gebied altijd in regionaal verband te bekijken. Dit is de juiste schaal om de verbinding tussen stad en platteland te versterken. Dit betekent korte en waar mogelijk regionale productieketens, zodat de lokale economie direct bijdraagt aan de regio.

Een gezonde agrarische sector in balans met de leefomgeving

D66 zet zich in voor de verdere ontwikkeling van een gezonde en volhoudbare agrarische sector. We willen niet denken in tegenstellingen, maar in kansen. De sector moet goed zijn voor mens, dier en milieu, en tegelijkertijd financieel gezond blijven. Gemeenten kunnen, samen met landelijke en provinciale overheden, via ruimtelijke ordening helpen om dit mogelijk te maken.

In de praktijk betekent dit dat we afscheid nemen van een deel van de zeer intensieve landbouw en ruimte geven aan een duurzame en multifunctionele agrarische sector, binnen acceptabele milieugrenzen. Dit kan bijvoorbeeld door boeren de mogelijkheid te geven om over te schakelen op de teelt van andere gewassen (het initiatief Building Balance laat zien dat de landbouw een waardevolle bijdrage kan leveren in de verduurzaming van de bouwsector). Of door boeren ruimte te geven om recreatieve voorzieningen aan te bieden, zoals kinderboerderijen, zorgboerderijen, boerderijwinkels met lokale producten of melkveehouders die natuurbeheer combineren met hun bedrijf. Ook kan er ruimte komen voor wandelroutes door agrarische gebieden, zodat inwoners en bezoekers meer kunnen genieten van het landschap.

Landbouw in onze regio moet niet alleen worden beoordeeld op economische waarde, maar ook op de bijdrage aan de regio als geheel.

Samenwerking om de milieudruk te verminderen

De milieudruk moet omlaag om de natuur en biodiversiteit te beschermen. Bovendien is verdere verstedelijking alleen mogelijk als dit probleem wordt aangepakt. Daarom werken we wat D66 betreft toe naar een duurzaam landelijk gebied, waarin landbouw en leefomgeving in harmonie samenkomen, met respect voor de eigen kenmerken van elk gebied. D66 wil dit niet alleen doen, maar samen met alle betrokken partijen. Door samenwerking kunnen we zorgen voor een gezonde en toekomstbestendige regio, waarin zowel de stad als het platteland kan floreren.

Wat zien we in onze gemeente?

Waalre heeft een aantrekkelijk buitengebied met waardevolle natuur en cultuurlandschappen, waar landbouw, recreatie en wonen dicht bij elkaar komen. Boeren en grondeigenaren leveren een belangrijke bijdrage aan het landschap, maar staan ook voor grote uitdagingen door de druk op natuur, milieu en klimaat. Tegelijkertijd zien we dat inwoners en bezoekers genieten van het groen, de rust en de recreatiemogelijkheden. De uitdaging is om te zorgen voor een gezonde balans tussen landbouw, natuur en leefomgeving, waarbij we samen werken aan een toekomstbestendig en vitaal landelijk gebied.

En daarom zet D66 Waalre in op de volgende speerpunten:

- Versterken van de verbinding tussen dorp en platteland.
- Een gezonde agrarische sector, in balans met de leefomgeving.
- Samenwerking om de milieudruk te verminderen en ruimte te bieden aan natuur en recreatie.

Dit gaan we doen:

- Sterke verbindingen: dorp en platteland beter met elkaar verbinden door samenwerking en gezamenlijke projecten.
- Gezonde landbouw: een vitale agrarische sector ondersteunen die in balans is met natuur en leefomgeving.
- Cultuurlandschappen versterken: waardevolle landschappen behouden en ontwikkelen, gecombineerd met recreatie.
- Ruimte voor natuur: ruimtelijke keuzes afstemmen op biodiversiteit, landschap en leefkwaliteit.
- Duurzame landbouw: samen met boeren en partners milieudruk verminderen en duurzame landbouwpraktijken stimuleren.

Hoofdstuk 9

Regionale samenwerking

Regionale samenwerking

“Samen kom je verder”

Publiek-private samenwerking als fundament voor de toekomst van Brainport

D66 gelooft in een nauwe samenwerking tussen gemeenten, bedrijven en kennisinstellingen om Brainport verder te versterken. De Metropoolregio Eindhoven (MRE) heeft al bewezen dat samenwerking werkt, maar om de uitdagingen van de regio aan te pakken, zijn verdere stappen nodig. We pleiten daarom voor structurele samenwerking op belangrijke thema's zoals woningbouw, mobiliteit, duurzaamheid en de arbeidsmarkt.

De campusgedachte, waarin kennis, innovatie en maakindustrie samenkomen, moet verder worden ontwikkeld. Dit vraagt om duidelijke publieke afspraken en bescherming tegen ongewenste buitenlandse overnames, zodat de regio haar technologische voorsprong behoudt.

Efficiënter bestuur voor snellere besluitvorming

Besluiten nemen binnen gemeenten duurt nu vaak te lang. Dat komt doordat taken en verantwoordelijkheden te veel verdeeld zijn over de gemeenten. D66 wil dat gemeenten in onze regio beter gaan samenwerken. Soms is het zelfs beter als gemeenten fuseren. Wat D66 betreft zijn de huidige gemeentegrenzen dus niet in beton gegoten.

D66 steunt plannen die zorgen voor sterke gemeenten met goed bestuur, zolang de eigen identiteit van dorpen en wijken blijft bestaan. Volgens D66 moeten voor een zelfstandige gemeente de volgende drie dingen op orde zijn: goed bestuur, het kunnen uitvoeren van de taken die de wet verplicht, en gezonde financiën. Als een gemeente op twee of meer van deze punten tekortschiet, moet serieus worden gekeken naar een fusie met een buurgemeente.

Dat dit het beste kan als deze beweging van onderaf ontstaat - met steun vanuit de samenleving, bewijst een voorbeeld als het proces dat Oirschot en Best momenteel doorlopen.

Realistisch financieel beleid

Ook financieel wil D66 realistisch en verstandig beleid. D66 vindt dat gemeenten eerlijk moeten begroten. Daarbij hoort ook het besef dat niet al het begrote geld wordt uitgegeven. Door daar vooraf al rekening mee te houden, voorkomen we grote overschotten en houden we geld over voor belangrijke investeringen.

D66 erkent dat er financieel lastige jaren aankomen, zoals het zogenaamde ravijnjaar in 2026. In zulke jaren accepteren we dat de begroting misschien tijdelijk niet sluitend is. Dat mag echter geen excuus zijn voor stilstand. Juist dan is het belangrijk om duidelijke keuzes te maken en te blijven investeren in wat écht nodig is voor onze inwoners. Door beter samen te werken en de financiën op orde te brengen, zorgen we ervoor dat de regio sterk en toekomstbestendig wordt. Ondertussen moeten we actief in gesprek blijven met het Rijk. D66 spreekt het Rijk aan op een betrouwbaar en degelijk financieel beleid, zodat gemeenten hun taken kunnen blijven uitvoeren.

Samenwerken op (boven-)regionaal en internationaal niveau

D66 wil de samenwerking tussen gemeenten en andere regionale partijen doorlopend verbeteren. Dit betekent dat we ons committeren aan een duidelijke inzet voor regionale gezamenlijke agenda's opstellen, waarin thema's zoals woningbouw, verduurzaming en mobiliteit regionaal worden aangepakt. Grootschalige samenwerking maakt de regio sterker en efficiënter. Ook moedigen we de bovenregionale samenwerking aan met andere omliggende gemeenten en regio's, op basis van gelijkwaardigheid en win-win oplossingen.

Innovatieve samenwerking bevorderen

D66 zet in op het versterken van de triple helix-samenwerking. Door kennis en middelen actief uit te wisselen binnen Brainport, stimuleren we innovatie. Dit vraagt om concrete afspraken en langdurige samenwerkingsverbanden tussen bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden.

Grenzen Verleggen

Brainport heeft internationale impact. D66 stimuleert samenwerkingen met andere Europese innovatiehubs en pleit voor een actieve lobby in Den Haag en Brussel. Alleen door samen te werken kunnen we grensoverschrijdende uitdagingen aanpakken, zoals:

- Technologie voor de energietransitie
- Internationale technologische concurrentie
- Tekorten op de arbeidsmarkt

Daarnaast kijken we ook over de grenzen heen bij maatschappelijke vraagstukken. D66 steunt samenwerkingen met bijvoorbeeld Limburg en Vlaanderen om ruimtelijke uitdagingen beter op te lossen.

Brainport Voor Iedereen

Sterkere samenwerking betekent ook dat D66 inzet op een inclusieve regio. Met het programma Brainport voor Elkaar willen we dat bewoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers actief betrokken worden bij regionale ontwikkelingen. Alleen door samen te werken met een diverse groep inwoners kunnen we Brainport sterker en inclusiever maken.

Sterker bestuur en transparantie

D66 wil dat bestuurders in de regio meer inzetten op co-creatie en gezamenlijk leiderschap. Veel opgaven in onze regio zijn niet meer op te lossen door individuele gemeenten en vragen regionale inzet. Samenwerkingsverbanden, zoals de Metropoolregio Eindhoven, moeten transparanter meer ruimte krijgen om namens de regio op te treden en daadkrachtiger worden. Het overdragen van bevoegdheden op basis van een omgevingsvisie is een goede eerste stap.

Wat zien we in onze gemeente?

Waalre is een zelfstandige en aantrekkelijke woongemeente, maar door de kleine schaal en de grote maatschappelijke opgaven staan we voor stevige uitdagingen. Dit vraagt om een kritische reflectie hierop. De druk op de gemeentelijke financiën neemt toe door achterblijvende bijdragen vanuit het Rijk. Tegelijkertijd groeit de noodzaak om samen te werken in de regio, met name in de Brainportregio, waar kansen liggen voor innovatie, economie en leefkwaliteit. Inwoners verwachten van de gemeente dat besluiten snel en transparant worden genomen en dat lokale lasten eerlijk blijven. Ook zien we dat digitale veiligheid en de aanpak van ondermijnende criminaliteit steeds belangrijker worden om de leefomgeving veilig en betrouwbaar te houden.

En daarom zet D66 Waalre in op de volgende speerpunten:

- Efficiënter bestuur voor snellere besluitvorming.
- Realistisch financieel beleid met oog voor de toekomst.
- Eerlijke lokale lasten, niet bedoeld om tekorten te dichten.
- Brainport moet voor iedereen werken en kansen bieden.
- Actief samenwerken met omliggende gemeenten en de Brainportregio, ondanks onze kleine schaal.
- Sterk en transparant bestuur dat dichtbij inwoners staat.

Dit gaan we doen:

- Inwoner centraal: we werken transparant en dichtbij inwoners, en blijven als gemeente zelfstandig maar zoeken samenwerking waar dat meerwaarde heeft.
- Efficiënt en digitaal: door minder regels, snellere besluitvorming en inzet van digitalisering en AI maken we het bestuur wendbaarder.
- Gezond financieel beleid: we kiezen voor realistische begrotingen en houden de lokale lasten eerlijk.
- Samenwerking in de regio: we benutten de kracht van Brainport en omliggende gemeenten om samen maatschappelijke uitdagingen aan te pakken.
- Sterk bestuur: wethouders en bestuurders worden gekozen op kwaliteit, ervaring en betrokkenheid.
- Veiligheid voorop: we investeren in een veilige leefomgeving en zetten stevig in op de aanpak van ondermijning én digitale veiligheid.

Verduidelijking van begrippen

Hieronder vind je een lijst van woorden en begrippen die in het verkiezingsprogramma terugkomen. De lijst is gegroepeerd per thema en bevat kernbegrippen, beleidsinstrumenten en strategische termen. Elk ervan is voorzien van een korte uitleg.

Brede welvaart: Welvaartsbegrip dat verder gaat dan economische groei; ook welzijn, duurzaamheid en sociale rechtvaardigheid tellen mee.

Triple helix-model: Samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven.

Inclusieve samenleving: Een maatschappij waarin iedereen mee kan doen, ongeacht afkomst, achtergrond of inkomen

Regionale samenwerking: Samenwerking tussen gemeenten en andere partijen binnen de Metropoolregio Eindhoven (MRE)

Regiodeals: Afspraken tussen Rijk en regio om samen te investeren in bijvoorbeeld woningbouw of infrastructuur

Beethoven-gelden: Middelen die rijk, regiogemeenten en bedrijfsleven samen inzetten voor investeringen in praktisch en theoretisch geschoold talent en voldoende ruimte, bereikbaarheid en betaalbare woonruimte.

Omgevingsvisie: Langetermijnplan van een gemeente over de inrichting van de leefomgeving

Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant: De ontwikkelstrategie is een regionaal vastgesteld document uit 2023 met afspraken en richtinggevende keuzes op gebied van wonen, werken én mobiliteit in onze regio,

Woningzoekendenraad: Adviesorgaan van woningzoekenden om stem te geven aan hun belangen

Doorstroming op de woningmarkt: Het bevorderen van verhuizingen binnen het woningaanbod om passende woningen beschikbaar te maken

Verhuiscoach: Begeleider die senioren ondersteunt bij het vinden van een beter passende woning

Biobased bouwen: Bouwen met natuurlijke, hernieuwbare materialen zoals hout

Circulair bouwen: Hergebruik van materialen in de bouw om afval te beperken

Hospita-regeling: Beleidsmaatregel die woningdelen tussen hoofdbewoners en huurders stimuleert

WoonST 1.0 en 2.0: Projecten die woningbouw versnellen door standaardisatie

Verhuiscoach: Iemand die ouderen helpt verhuizen naar een passender huis

Deelmobiliteit: Het delen van vervoersmiddelen zoals auto's of fietsen

Hubs: Parkeer- of overstaplocaties aan de stadsrand waar reizigers overstappen op openbaar vervoer

Commissie Van Geel: Adviescommissie onder leiding van oud-staatssecretaris Pieter van Geel, ingesteld om de toekomst van Eindhoven Airport in balans te brengen met leefbaarheid en duurzaamheid. In 2019 bracht de commissie het rapport Opnieuw verbonden uit.

Snelfietspad: Breed, comfortabel en veilig fietspad voor lange afstanden

HOV-lijn: Hoogwaardig openbaar vervoer, meestal snelle buslijnen

Netcongestie: Overbelasting van het elektriciteitsnet

All electric-oplossing: Een woning of wijk die volledig draait op elektriciteit (bijvoorbeeld voor verwarming, koken en warm water), zonder gebruik van gas of andere fossiele brandstoffen.

Utrechtse barcode: Model om te toetsen of voldoende voorzieningen aanwezig zijn per aantal woningen

Brede school: Onderwijsvorm waarin onderwijs wordt gecombineerd met andere voorzieningen zoals zorg en sport

Brainportschool: Schoolconcept gericht op ondernemerschap, technologie en internationalisering

Regionale Energiestrategie (RES): Regionaal plan voor de opwek van duurzame energie.

Klimaatadaptatie: Aanpassen van stad of landschap aan klimaatverandering, zoals hitte of wateroverlast

Warmtetransitie: Overgang van aardgas naar duurzame vormen van verwarming

Energiehub: Locatie waar duurzame energie wordt opgewekt, opgeslagen en verdeeld

Grijs water: Licht vervuild afvalwater dat hergebruikt kan worden, bijvoorbeeld voor toiletten

Bouwen binnen de contouren: Eerst bouwen binnen bestaande stads- of dorpsgrenzen, niet in het buitengebied

Preventieve zorg: Maatregelen die gezondheidsproblemen voorkomen in plaats van genezen. Denk aan het bevorderen van een gezonde leefstijl

Eerstelijnszorg: Basiszorg zoals huisartsenzorg

Geclusterde woonvorm: Woonvorm waarin meerdere ouderen zelfstandig maar in elkaars nabijheid wonen.

Sociale basis: Netwerk van bewoners, vrijwilligers en professionals in een wijk dat ondersteuning biedt.

Zelfredzaamheid: In staat zijn om zelfstandig keuzes te maken en problemen op te lossen

Kenniseconomie: Economie waarin kennis, technologie en innovatie de belangrijkste productiefactoren zijn.

Zij-instromer: Iemand die vanuit een andere sector of werkloosheid overstapt naar een nieuwe beroepsgroep.

Start-up samenwerking (mbo-hbo-wo): Projecten waarin studenten van verschillende niveaus samenwerken aan innovatieve ideeën.

Eenduidige arbeidsmarktregio: Eén gezamenlijke aanpak voor werk en scholing in een regio

Internationals / kenniswerkers: Buitenlandse kenniswerkers die tijdelijk of vast in Nederland werken

Statushouder: Vluchteling met een verblijfsvergunning

Publiek-private samenwerking: Samenwerking tussen overheden en bedrijven voor maatschappelijke doelen

Partnerfonds: Fonds waarbij bedrijven bijdragen aan sociale projecten in de regio

Multifunctionele landbouw: Agrarische bedrijven die ook recreatie, zorg of natuurbeheer aanbieden

Korte ketens: Productieketens waarbij producent en consument geografisch dicht bij elkaar staan

Milieudruk: Belastende effecten van menselijke activiteiten op natuur en milieu

Bestuurlijke versnippering: Situatie waarin taken en verantwoordelijkheden zijn verdeeld over veel kleine bestuursorganen

Co-creatie: Samen met inwoners en belanghebbenden beleid en plannen ontwikkelen

Ondermijning: Een gevolg van veel verschillende vormen van criminaliteit, waarbij de grenzen tussen de bovenwereld (de 'gewone' maatschappij) en de onderwereld (criminelen) vervagen.

Ravijnjaar (2026): Een jaar waarin een forse daling wordt verwacht van de rijksbijdragen aan gemeenten, met grote financiële gevolgen voor het lokale bestuur.

Verantwoording

Aan dit verkiezingsprogramma werkten mee de leden van de fractie van D66 Waalre. Het verkiezingsprogramma is vastgesteld door en met de leden van D66 Waalre in aanloop naar en op 30 oktober 2025.

D66